

Extremhögern och demonstrationsrätten – en jämförande fallstudie

av Robin Enander

I artikeln jämför författaren bedömningen i tillståndsfrågan när olika kontroversiella organisationer och personer sökt demonstrationstillstånd under de senaste åren.

1. Inledning

I slutet av augusti 2020 utspelades upplopp, stenkastning och omfattande ordningsstörningar i Malmö efter att den kontroversielle och vid flera tillfällen förhets mot folkgrupp dömd gatukonstnären Dan Park¹ hade aviserat att han skulle anordna en islamkritisk allmän sammankomst med koranbränning.² Till sammankomsten var även den danske politikern Rasmus Paludan, företrädare för det högerextrema partiet Stram kurs, inbjuden att delta. Den senare kom dock att nekas inresa till Sverige och beläggas med ett tvåårigt inreseförbud.³

Ansökan om tillstånd för allmän sammankomst avslogs för den tilltänkta demonstrationen.⁴ Initialt hade arrangören ansökt om tillstånd för att genomföra bl.a. koranbränning utanför stora moskén i Rosengård fredagen den 28 augusti. För detta nekades tillstånd och efter att Polismyndigheten övervägt andra lokaliseringar för den allmänna sammankomsten kom tillstånd att nekas helt och hållet. Till Expressen framförde Mattias Sigfridsson, tillförordnad chef för polisområde Malmö, att ”vi måste ta hänsyn till säkerheten för både arrangör, deltagare och medborgare”.⁵

¹ Park, som nämns i Martin Tunströms artikel i denna festskrift, dömdes för brottet redan 1996.

² SvD.se, *Park: ”Känner mig inte som någon brottsling”*, publicerad 2020-08-29

³ Sydsvenskan.se, *Rasmus Paludan avvisad vid gränsen – har fått ett tvåårigt inreseförbud*, publicerad 2020-08-26

⁴ Polismyndighetens beslut 2020-08-26 med dnr A445-556/2020

⁵ Expressen.se, *Polisen stoppar möte med planerad koranbränning i Malmö*, publicerad 2020-08-26

Det aktuella fallet kastar ljus över en fråga som varit föremål för omfattande diskussion i den allmänna debatten under 2010-talet, det vill säga möjligheten för myndigheterna att vägra tillstånd för allmänna sammankomster för högerextrema organisationer och grupperingar, samt på vilka grunder så kan ske mot bakgrund av gällande rätt. Denna debatt har förts i anslutning till flera uppmärksammade och tillståndsgivna sammankomster anordnade av den nazistiska organisationen Nordiska motståndsrörelsen (NMR).

Denna typ av sammankomster, med grupperingar för vilka den breda allmänheten hyser en berättigad avsky, ställer ofta demonstrationsrätten på sin spets, eftersom oordning till följd av de demonstrerandes agerande eller motdemonstranternas beteende är vanligt förekommande i samband med dessa. Hur avvägningen mellan demonstrationsfriheten, intresset av att vidmakthålla ordning samt de tillgängliga polisiära resurserna för att upprätthålla ordning och säkerhet, sker i samband med detta kan därför betraktas som ett lackmустest för hur väl demonstrations- och mötesfriheten upprätthålls av samhället i praktiken.

Denna undersökning syftar till att jämföra bedömningen av tillståndsfrågan i det nu aktuella fallet med två tidigare uppmärksammade fall som rör tillstånd för allmänna sammankomster för NMR i Göteborg 2017 och i Kungälv 2018.

Det som särskilt studeras är i vilken utsträckning domstolarna förlitar sig på Polismyndighetens bedömning av risken för svårare oordning, hur konkret denna risk beskrivs, huruvida domstolarna gör egna bedömningar av risken för oordning och i vilken utsträckning begränsningar av demonstrationsfriheten sker till följd av i förhållande till sammankomsten utomstående parter förväntade beteende eller reaktion, samt i vilken mån bristande polisiära resurser får genomslag i möjligheten att utöva demonstrationsrätten.⁶

⁶ När utomståendes förhållningssätt till en demonstration får effekt på huruvida demonstrationen tillåts av myndigheterna eller inte, brukar på engelska kallas ”hecklers’s veto”.

Undersökningen är därför inte att beteckna som rättsdogmatisk i strikt mening, utan kan snarare beskrivas som en form av kritisk rättsdogmatik som tar sikte på att analysera rättsreglernas reella utfall och i vilken grad detta överensstämmer med regleringens syfte. De slutsatser som nås av undersökningen problematiseras därefter ur ett rättspolitiskt perspektiv som utgår från demonstrations- och mötesfrihetens betydelse för det demokratiska styrelseskicket.

2. Utredningen

Rättslig reglering

Rätten att delta i och arrangera demonstrationer på allmän plats stadgas i 2 kap. 1 § p. 4 regeringsformen (RF). I de allmänna begränsningsreglerna i 2 kap. 20 - 22 RF, diskrimineringsförbudsreglerna i 2 kap. 12 och 13 §§ RF, samt i den för demonstrations- och mötesfrihetens specifika begränsningsregeln i 2 kap. 24 § RF, stadgas under vilka omständigheter dessa rättigheter får begränsas genom bestämmelser i lag.

Demonstrationsfriheten får, i likhet med bland annat yttrandefriheten och föreningsfriheten, endast begränsas för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. En sådan begränsning får aldrig överskrida vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som föranlett inskränkningen. Vidare får en begränsning av demonstrationsfriheten inte vara så vidsträckt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen. Av 2 kap. 24 § följer att demonstrationsfriheten får begränsas med hänvisning till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller till trafiken. I övrigt får demonstrationsfriheten begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farsot.

De lagregler som begränsar demonstrationsfriheten återfinns i ordningslagen (OL). I 2 kap. 4 § OL ställs krav på att alla demonstrationer behöver ansöka om tillstånd. En sådan ansökan kan enligt 2 kap. 10 § OL vägras endast med hänvisning till ordning och säkerhet, motverkande av en epidemi eller av trafik-

hänsyn. Bestämmelsen anknyter till grundlagsregleringen i 2 kap. RF och är utformad med syftet att betona viken av att dessa friheter respekteras.⁷ I doktrinen anges att bristande polisiära resurser inte får ges självständig betydelse vid prövningen av om en sammankomst kan genomföras från ordningssynpunkt. Resursfrågan får istället lösas inom ramen för gällande bestämmelser om tillkallande av polisförstärkning. Åberg är av uppfattningen att oroligheter i omgivningarna till sammankomsten eller risk för angrepp på deltagarna vid sammankomsten endast i undantagsfall bör medföra att tillstånd ej beviljas och när övriga möjligheter att förebygga oordning är uttömda.⁸ Sådana ordningsstörningar kan i många fall förhindras med stöd av 24 § 1 st. polislagen genom avspärrningar av områden eller utrymmen.

Detta kan även uttolkas av regeringsbeslut från tiden före ordningslagens ikraftträdande. I samband med Karl XII:s dödsdag anordnades under 1990-talet årliga demonstrationer som samlade nazister. Det ledde ofta till våldsamheter. Polismyndigheten samt länsstyrelsen beslutade därför 1993 att 30-novemberföreningen detta år skulle nekas att få tåga genom Lund för att nedlägga en krans vid stadens Karl XII-staty. Beslutet upphävdes dock av regeringen som uttalade att: ”[en] sammankomst av förevarande slag skall vägras endast då särskilt starka skäl talar för det och befarade ordningsstörningar inte i tillräcklig grad kan motverkas genom villkor för sammankomsten”.⁹

Malmö-fallet

I sitt beslut avseende Dan Parks ansökan anför Polismyndigheten att en hot- och riskbedömning genomförts inför den tilltänkta sammankomsten baserad

⁷ Jfr prop. 1974:35, s. 114 och prop. 1975/76:209, s. 111 f.

⁸ Kazimir Åberg, *Ordningsslagen – en kommentar*, 4 uppl., Wolters Kluwer 2017, 2 kap. 10 § ordningsslagen

⁹ Regeringsbeslut 1993-09-23, dnr 93-3220

på underrättelseinformation samt information från öppna källor. Myndigheten konstaterar att information om manifestationen var vida spridd i såväl medier som samhället i stort, att det finns ett antal forum i sociala medier där retoriken är hård och där det förespråkas våld samt att hotbilden mot ordning och säkerhet enligt Polismyndighetens bedömning var hög. Motiveringen till beslutet avslutas med att myndigheten anför att den grundlagsskyddade mötes- och demonstrationsfriheten måste värnas men att det i undantagsfall finns möjlighet att begränsa rätten att hålla möten på allmän plats vid påtaglig risk för att ordning och säkerhet inte kan upprätthållas. Med hänsyn till ordningen och säkerheten vid den allmänna sammankomsten, eller i dess omedelbara omgivning, finner myndigheten det ”nödvändigt att vägra Dan Park tillstånd avseende den sökta demonstrationen”.¹⁰ Beslutet ger inte någon särskilt utförlig bild av de konkreta omständigheter som läggs till grund för avslaget, annat än att hotbilden bedöms som hög. Som det får förstås utifrån beslutet och Polismyndighetens uttalanden bedömer inte myndigheten i första hand att arrangören utgör det potentiellt ordningsstörande elementet, utan detta utgörs av individer och grupperingar som kan tänkas provoceras av sammankomsten.

Förvaltningsrätten i Malmö avslår därefter arrangörens överklagande med en summarisk motivering. Rätten skriver att den ”anser att den sammantagna hotbilden är så pass allvarlig att en inskränkning av mötes- och demonstrationsfriheten är motiverad.” samt att detta ”gäller oavsett den plats i Malmö som den allmänna sammankomsten skulle komma att hållas vid. [sic!]”.¹¹

Göteborgsfallet

NMR genomförde den 20 september 2017, i samband med den judiska högtiden Yom Kippur och bokmässan, en tillståndsgiven demonstration i Göteborg.

¹⁰ Polismyndighetens beslut 2020-08-26, dnr A445-556/2020

¹¹ Förvaltningsrättens i Malmö dom 2020-08-28 i mål nr 10626-20

Polismyndigheten hade beviljat tillstånd för NMR att genomföra ett demonstrationståg längs en färdväg som passerade i nära anslutning till synagogan i Göteborg från en samlingsplats i anslutning till de lokaler där den årliga bokmässan i Göteborg anordnas, med Gustav Adolfs Torg som slutdestination.¹²

Polismyndigheten hade i sitt beslut inte beviljat tillstånd för den av NMR ansökta färdvägen och hade meddelat att samling skulle ske tidigast 12:00 med avfärd senast 13:00 och därtill inskränkt tiden för avslutande av sammankomsten, i förhållande till ansökan, från kl. 18 till kl. 16. Myndigheten anför i beslutet att risken för konfrontationer och sammandrabbningar mellan aktivister från olika grupper bedöms som hög och att platserna för demonstrationerna sannolikt kommer att vara avgörande för hur Polisen ska kunna säkerställa allmänhetens och demonstranternas trygghet. Polismyndigheten fann, med beaktande av den genomförda hot- och riskbedömningen och erfarenheter av tidigare sammankomster av liknande slag, att ordningen eller säkerheten vid sammankomsten, eller, som en direkt följd av den, i dess omedelbara omgivning, inte kan garanteras om ansökan beviljades i sin helhet. De befärade ordningsstörningarna bedömdes inte i tillräcklig grad kunna motverkas genom villkor för sammankomsten, hög polisiär närvaro, omfattande avspärrningar och/eller omdirigering av trafiken. På grund av detta beslutade Polismyndigheten att den sökta färdväg skulle ändras och att sluttiden skulle tidigareläggas med två timmar; mindre ingripande åtgärder hade inte bedömts som tillräckliga.¹³

Beslutet överklagades av Nordiska motståndsrörelsen, som yrkade på att tillstånd skulle beviljas i enlighet med ansökan, samt av Judiska församlingen i Göteborg och Svenska Mässans stiftelse. Judiska församlingen yrkade att beslutet skulle ändras så att NMR:s demonstration anvisas en annan dag och en väg som inte innebär att den passerar i närheten av synagogan. I andra hand att

¹² Tillståndsbevis enligt ordningslagen utfärdat av Polismyndigheten, dnr A374.873/2017

¹³ Polismyndighetens beslut 2017-09-07, dnr A 347.873/2017

demonstrationen, om den skulle ske på den tillståndsgivna dagen, skulle anvisas en annan väg. Svenska Mässans stiftelse yrkade att ansökan skulle avslås till den del som avser Skånegatan som samlingsplats eftersom denna är belägen i anslutning till den plats dit besökare av bokmässan, Scandinavium, Universeum och Liseberg anländer med spårvagn. Förvaltningsrätten avlog Nordiska motståndsrörelsens överklagande och Judiska församlingens överklagande i den del som gällde anvisning av annan dag, men biföll yrkandena om att ändra samlingsplats och färdväg i enlighet med församlingens och Svenska Mässans stiftelses yrkanden. Samlingsplatsen ändrades med 150–300 meter i nordlig riktning i förhållande till den av Polismyndigheten anvisade samlingsplatsen och slutdestinationen ändrades från Gustaf Adolfs Torg till längs med Gamla Ullevi västra sida.

Av skälen för avgörandet framgår följande. Ett beslut om att inte bevilja tillstånd den 30 september skulle i princip innebära ett fullständigt avslag på NMR:s ansökan. Eftersom Polismyndigheten bedömt att demonstrationen kan genomföras den 30 september under avgivna villkor ansåg förvaltningsrätten att det inte kunde anses helt nödvändigt ur säkerhets- och ordningssynpunkt att vägra tillstånd för NMR:s demonstration. Förvaltningsrätten anförde också att begränsningsbestämmelsen i 2 kap. 24 § RF är uttömmande och att demonstrations- och mötesfriheten inte kan inskränkas med hänvisning till Judiska församlingens religionsfrihet. Endast ordning, säkerhet eller hänsyn till trafik kan beaktas. Förvaltningsrätten tillbakavisade också det som Judiska församlingen anförde om att demonstrationen som sådan skulle utgöra hets mot folkgrupp och borde förbjudas på denna grund.

Beträffande NMR:s yrkanden om att genomföra demonstrationen längs ansökt färdväg och med ansökt sluttid lade förvaltningsrätten Polismyndighetens hot- och riskbedömning, samt bedömningen av trafiksituationen, till grund för sitt ställningstagande och anförde att dessa skäl väger tungt nog för att meddela de villkor som Polisen uppställt för sammankomsten. Däremot fann förvaltningsrätten, som nämnts, att färdvägen borde ändras i viss mån mot bakgrund av vad

Judiska församlingen och Svenska mässan anförde. Vid denna bedömning tillmättes dock de påstådda inskränkningarna av yttrande-, informations- och religionsfrihet som anförts av de klagande parterna inte någon vikt. Förvaltningsrätten anförde att begränsning endast får ske med hänsyn till ordning och säkerhet eller trafiken. Domstolen konstaterar att skyddet för mötes- och demonstrationsfriheten inte bör vara beroende av vad andra gör annat än i rena undantagsfall, men att Polismyndigheten bedömt att risken för fysiska angrepp under demonstrationen är hög.

De särskilda förhållanden som antalet besökare till Bokmässan och synagogan utgjorde den aktuella dagen lades emellertid till grund för att högre krav måste ställas än om Bokmässan inte pågått eller Jom Kippur inte firats. Av hänsyn till ordning och säkerhet i anslutning till Bokmässan samt för de centrala delarna av staden biföll förvaltningsrätten Svenska Mässans och Judiska församlingens yrkanden om ändrad färdväg.

Domen överklagades av Nordiska motståndsrörelsen och Svenska fotbollsförbundet (SvFF) till kammarrätten som, med undantag för att ytterligare inskränka sluttiden för demonstrationen från 16:00 till 15:00, fastställde förvaltningsrättens dom. Vid prövningen i kammarrätten hade alltså SvFF intervenerat i målet eftersom förvaltningsrättens dom innebär en ändring av slutplatsen för demonstrationen till närområdet till Gamla Ullevi. SvFF yrkade i första hand att slutplatsen inte skulle vara i närheten av Gamla Ullevi och i andra hand att sluttiden för demonstrationen skulle begränsas till 14:00. Till grund för detta anförde SvFF att en fotbollsmatch skulle äga rum den aktuella dagen på Gamla Ullevi och att denna skulle inledas en timme efter den tidigare fastställda sluttidpunkten för demonstrationen. Vid bedömningen av NMR:s yrkande hänförde sig kammarrätten till samma skäl som förvaltningsrätten. Beträffande SvFF:s överklagande anförde kammarrätten att eftersom ordning och säkerhet av Polismyndigheten bedöms kunna upprätthållas om demonstrationen genomförs på den färdväg som förvaltningsrätten bestämt, så fanns det inte skäl att ytterligare inskränka tillståndet beträffande färdvägen. Kammarrätten fann dock att det utifrån SvFF:s talan fanns skäl att tidigarelägga demonstrationens

sluttid med hänsyn till ordning och säkerhet inför den i målet aktuella fotbollsmatchen.¹⁴

Kungälvsfallet

NMR beviljades tillstånd för två allmänna sammankomster på Nytorget i Kungälv den 18 augusti 2018 och den 2 september 2018.¹⁵ I båda fallen skedde sammankomsterna mellan klockan 12 och 15. Kungälv kommun överklagade Polismyndighetens beslut och anförde att det i samband med NMR:s tidigare demonstrationer inte varit möjligt att upprätthålla ordning och säkerhet samt att hot och våld uppstått vid flera av dessa tillfällen. Förvaltningsrätten avslog överklagandet med hänvisning till att Polismyndigheten bedömt att den mycket höga risken för allvarliga ordnings- och säkerhetsstörningar ska kunna hanteras operativt och att vägrande av tillstånd till en allmän sammankomst endast i undantagsfall, när övriga möjligheter att förebygga oroligheter är uttömda, ska kunna vägras på grund av att oroligheter kan förväntas i omgivningarna i anledning av sammankomsten.¹⁶ Kungälv kommun överklagade till kammarrätten, som avslog överklagandet med samma motivering som förvaltningsrätten.¹⁷

3. Avslutande diskussion

Eftersom demonstrationsfriheten inte avgränsas på grundval av politisk åskådning eller huruvida en organisation väcker anstöt eller inte utan enbart kan begränsas med hänsyn till ordning och säkerhet (samt trafiksäkerhet och för att förhindra smittspridning) blir hanteringen av anstötliga organisationers demonstrationsfrihet av betydelse även för demokraters berättigade intresse av att

¹⁴ Kammarrättens i Göteborg dom 2017-09-29 i mål nr 5083-17 och 5084-17

¹⁵ Polismyndighetens beslut 2018-08-02 i ärende med dnr A370.155/2018

¹⁶ Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål nr 9411-17

¹⁷ Kammarrättens i Göteborg dom 2018-08-24 i mål nr 4059-18

kunna utöva sin demonstrations- och mötesfrihet utan statliga ingrepp och med åtnjutande av skydd från samhället mot de som vill tysta det vid demonstrationen framförda budskapen. Vad som anses provocerande kan variera från tid till annan och även demonstrationer till stöd för demokrati, sekularism eller antifascism kan riskera att angripas eller väcka anstöt hos tillräckligt många motståndare för att ett ordnings- eller säkerhetsproblem ska vara för handen.

Man kan vara av uppfattningen att antidemokraters mötes-, demonstrations- och föreningsfrihet bör inskränkas. Regeringen tillsatte 2019 en parlamentarisk kommitté för att utreda om och hur man bör tillämpa möjligheten enligt 2 kap. 24 § 2 st. regeringsformen (RF), att begränsa rasistiska organisationers möjlighet att verka. Kommittén ska göra en kartläggning av hur sådana inskränkningar skett i andra länder samt vad som är känt om begränsningarnas effekter, överväga om det bör införas ett särskilt straffansvar för deltagande i en rasistisk organisation och hur ett sådant skulle kunna utformas, överväga om det bör införas ett förbud mot rasistiska organisationer och vilka rättsverkningar och administrativa system som skulle kunna knytas till ett sådant förbud samt bedöma hur verkningsfullt ett sådant förbud skulle vara, samt lämna författningsförslag om kommittén kommer fram till att lagstiftning avseende dessa frågor bör införas.¹⁸

Denna artikel behandlar inte dessa frågor mer ingående eftersom det kan konstateras att demonstrationsfrihetens nuvarande utformning påbjuder att denna rättighet ska vara lika vidsträckt för såväl nazister som demokratiska politiska organisationer och att inskränkningar för den ena medför att även den andra kan riskera att lida men vid utövandet av dessa rättigheter.

Demonstrations- och mötesfriheten anses grundläggande för det demokratiska

¹⁸ Dir. 2019:39

styrelseskicket och åtnjuter starkt skydd i regeringsformen. Som visats får demonstrations- och mötesfriheten endast inskränkas med hänsyn till ordning och säkerhet eller till trafiken. I första hand ska befarade ordningsstörningar förebyggas genom polisiära åtgärder. I andra hand ska demonstrationen förenas med sådana villkor som kan avvärja risker för oordning, till exempel vad gäller lokalisering eller färdväg för ett demonstrationståg. Att byta datum för demonstrationen eller förena den med alldeles för inskränkande villkor kan innebära att rättigheten inte kan utövas effektivt.

De tre studerade fallen inrymmer bedömningar som skiljer sig åt markant på flera punkter. I Göteborgsfallet förlitar sig domstolarna på Polismyndighetens bedömning av risken för oordning men gör vidare en egen förhållandevis detaljerad bedömning utifrån vad de klagande parterna anfört gällande konkurrerande sammankomster i anslutning till platser där demonstrationen skulle genomföras. Domstolarna betonar demonstrations- och mötesfrihetens starka ställning och de inskränkningar som görs får betecknas som ringa i förhållande till Malmö-fallet. Att flytta demonstrationen till annan dag anses inte förenligt med möjligheten att effektivt utöva demonstrationsfriheten. I efterhand kan konstateras att demonstrationen medförde svårare oordning och att såväl demonstranter som motdemonstranter greps misstänkta för ordnings- och våldsbrott. Demonstrationen upplöstes efter svårare oordning men kunde genomföras bitvis. Den polisiära insatsen var betydande. Det kan konstateras att demonstrationsfriheten trots svåra förhållanden åtnjöt ett i praktiken förhållandevis starkt skydd. Detsamma kan sägas om Kungälvsfallet.

Anslaget i Malmö-fallet är ett annat. Här hamnar befarade angrepp mot de tillståndssökande i förgrunden och alternativ lokalisering bedöms över huvud taget inte möjlig. Vid domstolsprövning av det överklagade beslutet förlitar sig domstolen uteslutande på Polismyndighetens bedömning av säkerhetsläget i samband med demonstrationen. Av varken Polismyndighetens beslut eller domstolens avgörande kan uteslutas att de tillståndssökande i sig bedöms kunna ge upphov till ordningsstörningar. Demonstrationsfrihetens utövande i detta fall blir därmed i praktiken avhängigt Polismyndighetens bedömning av den egna kapaciteten att upprätthålla ordningen samt prognosen för säkerhetsläget

i anslutning till den tilltänkta demonstrationen och beteendet från de som motsätter sig den planerade åsiktsyttringen. De upplopp som följde den publicitet manifestationen fick talar såklart för att Polismyndighetens bedömning av säkerhetsläget var korrekt. Till skillnad från tidigare fall förefaller myndighetens ansträngningar för att tillgodose demonstrationsfriheten dock mindre.

Av de studerade rättsfallen kan följande preliminära slutsatser dras. Polismyndighetens initiala bedömning av säkerhets- och ordningsläget har stor betydelse för hur domstolarna bedömer möjligheten att inskränka demonstrationsfrihetens utövande. Stora delar av dessa bedömningar hålls hemliga. Det förefaller rimligt att Polismyndighetens bedömning, eftersom myndigheten har särskilda resurser och kompetens att bedöma säkerhets- och ordningsfrågor, tillmäts stor betydelse. Samtidigt är det Polismyndighetens resurser som tas i anspråk för att upprätthålla ordningen och det kan tänkas finnas ett intresse från myndighetens sida att inte behöva avsätta omfattande resurser för en demonstration. Det kan finnas risk för ett godtycke som senare påverkar de överprövande instansernas bedömning. Möjligheten att effektivt utöva demonstrationsfriheten blir därmed i viss mån beroende av Polismyndighetens goda vilja.

Med detta sagt skulle Malmö-fallet kunna utgöra början på ett paradigmskifte i Polismyndighetens förhållningssätt till sin förmåga att säkerställa ordning och säkerhet i anslutning till demonstrationer som väcker starka reaktioner.¹⁹ I de fall som relaterar till Nordiska motståndsrörelsens demonstrationer har Polismyndigheten gått långt i ansträngningarna för att säkerställa demonstrationsfrihetens effektiva utövande. Huruvida detta markerar ett skifte i myndighetens bedömningar återstår att se och bör föranleda ytterligare studier längre fram.²⁰

¹⁹ Jfr dock redan Kammarrätten i Stockholms dom 2005-11-29 i mål nr 7131-05.

²⁰ Författaren är juridiskt skolad och har varit ordförande i föreningen Juridikfronten. Han arbetar idag som politisk sekreterare för socialdemokraterna i Umeå kommun.